

Можемо спостерігати прийом алітерації у Е. Монтале у рядку: *Il grande ponte non portava a te*, чому відповідає український переклад: *У дім твій світлий не було мостів*. Не зважаючи на вільну форму вірша – верлібр, перекладач максимально зміг передати задум автора.

Тож, головною особливістю, яка відокремлює мову віршів від прозової полягає у дотриманні рими, яка б легко сприймалася читачем. Поезія своєю природою не піддається буквальному перекладу. Тому, перекладач виступає своєрідним заручником римування, віршового розміру, літературних форм та прийомів, за допомогою яких потрібний автору задум повинен бути досягнутий читачем у якості поетичного твору [5, с. 87- 90].

Список використаних джерел:

1. Алексеева И.С. Профессиональный тренинг переводчика – СПб.: Союз, 2003. – 287 с.
2. Антологія зарубіжної поезії другої половини XIX – XX сторіччя (укладач Д.С. Наливайко). – К., 2002.
3. Дюришин Д. Посредническая функция художественного перевода / Д. Дюришин // Перевод – средство взаимного сближения народов. – М. : Прогресс, 1987. – С. 166-172.
4. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. – Київ: Вища школа, Вид-во при Київському університеті, 2001. – 166 с.
5. Якимчук Л.Д. Динаміка зв'язності у сучасному англomовному поетичному тексті. // Іноземна філологія. – Вип. 98 – Львів: Світ, 1990. – С. 85-90.

Пасенчук Н.В.

аспірант,

Херсонський державний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ПЕРЕКЛАДУ ДРАМИ

Переклад драматичних жанрів до сьогодні залишається одним із найменш вивчених аспектів перекладознавства. Серед дослідників існують різні точки зору щодо розуміння перекладу для театру, а також щодо місця драматичного перекладу у сучасній теорії перекладу.

На думку М.Лукінової, вивчення перекладів драми здійснюється без урахування її родових ознак, що суттєво змінює уявлення про драматичний твір як про певну художньо-естетичну цілісність [3, с. 9]. Специфіка драматичних творів полягає у їхній дуалістичній природі: на відміну від інших літературних форм вони призначені не лише для читання, а й для постановки. У такий спосіб ця відмінність зумовлює необхідність в окремому підході до перекладу творів цієї категорії.

Сучасні перекладознавці не дійшли згоди щодо того, як правильно перекладати драматичний твір – орієнтація на постановку (у центрі уваги – сценічність) чи на сам текст (у центрі уваги – читабельність), що загалом зумовлює певну поляризацію думок. Німецька дослідниця Б.Шульц, яка проводить чітку межу між перекладом драми, призначеним для подальшого друку і читання («translation for page»), та перекладом драматургічного тексту з метою подальшої постановки («translation for stage»). Перший орієнтується на найточніше відтворення тексту оригіналу і збереження його мовно-літературних особливостей, другий – на пристосованість перекладу до умов сцени. У цьому і полягає подвійна природа драматургічного тексту [6].

Особливості перекладу віршової драми вивчає перекладач і перекладознавець М. Новикова, яка зазначає, що при перекладі драми слід враховувати деякі «вузлові моменти, зумовлені специфікою жанру віршової драми: перекладач повинен опанувати сценічну природу вірша; необхідно передати в перекладі драматичний підтекст; перекладач повинен вірно витлумачувати першотвір; функціональна відповідність лексики перекладу й оригіналу в діалогах, тощо» [4, с. 8]. Але драматичний твір не завжди має віршову будову, а в сучасній літературі п'єса у віршах й зовсім рідкість. У зв'язку з цим виникає нагальна необхідність розробки методики аналізу тексту перекладної драми взагалі – незалежно від того, написана вона віршами чи прозою.

Переклади драми не завжди виконуються з урахуванням жанрових вимог, тому вони подекуди не відповідають прагматиці оригіналу. Нагальною постає проблема дослідження прагматичних аспектів, закладених у драматичному творі. Досліджуючи проблему сприйняття і відтворення перекладачами авторської прагматики при перекладі сатиричних драматичних текстів, В. Грицютенко доходить висновку про те, що «адекватність відтворення перекладачами емоційно-оцінного впливу п'єс забезпечується відтворенням комбінації лінгвістичних і екстралінгвістичних факторів сатиричного смислу, що закріплюються у

змісті і формі п'єс» [2, с. 53]. З погляду прагматики, переклад драматичного твору має здійснюватись на рівні інтенцій мовців та глибинного змісту іллокутивних актів, які складають репліки, і семантика яких нерідко розходиться з їхнім прагматичним змістом.

Специфіка та особливості драми як роду літератури визначає труднощі відтворення її у перекладі. Сучасні дослідники по-різному підходять до цієї проблеми, але почасти сходяться у тому, що специфіку перекладу драми неможливо уявити без вивчення її родової специфіки. У сучасній теорії перекладу бракує досліджень, які б розглядали текст драми в естетичній цілісності всіх його компонентів. Так, українська дослідниця Бідненко Н.П. вважає, що у специфіці драми як літературного роду увиразнюються три характерні риси драматичного твору, що утворюють ту систему координат, в якій здійснюється творчий пошук перекладача: орієнтованість драматичного твору на сценічну інтерпретацію як вираження іманентної театральної природи драми; втілення в драмі дійових сторін буття, а відтак, здатність драматургії моделювати породжуючу її культуру; поліфункціональність мови драми, її сценічність (тобто така властивість, яка уможлиблює акустичне сприйняття тексту драми); стилізованість драматичної мови, здатність драматичної мови активізувати різні засоби літературної виразності, зокрема змістовно-підтекстову інформацію тощо. Саме цими характеристиками драми як літературного роду зумовлюється специфіка перекладу драматичного тексту, а всі ці окремі властивості разом актуалізують проблему цілісності перекладацької інтерпретації драматичного тексту [1, с. 10].

Більшість теоретичних підходів до перекладу драматичного тексту позначаються статичністю, вони не враховують специфіку сценічності та можливості постановки. На думку Шліхар Т.О., текст драматичного твору є, передусім, діалогом у дії, який у перекладі має зберігати усю свою дієвість, сконцентрованість думок та подій, а головне – залишатись сценічним та зручним для вимовляння акторами, а відтак – зрозумілим для сприйняття на слух [5, с. 343]. Перекладач творів драматургії має враховувати не лише суто лінгвістичне оформлення оригінального висловлювання, а й передусім координувати це вербальне вираження з прагмалінгвістичними факторами – з реакцією мовців на повідомлення, загальною тональністю діалогу, стосунками між мовцями, їхнім статусом, культурним рівнем, контекстом перебігу розмови.

Таким чином, дослідження драматичних перекладів і з'ясування їх специфіки є необхідним і надзвичайно актуальним для сучасної теорії перекладу як в теоретичному, так і в практичному аспектах. Незважаючи на наявність різнобічних досліджень, на сьогодні потребують нагального вивчення питання щодо орієнтації перекладу на «сценічність» чи «читабельність», засобів відтворення в перекладі національної своєрідності першотвору, меж припустимих відхилень від тексту оригіналу і мотивування таких відхилень.

Список використаних джерел:

1. Бідненко Н.П. Драма в аспекті художнього перекладу (на матеріалі українських і російських перекладів п'єси Б.Шоу «Учень диявола»): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.05 «Порівняльне літературознавство» / Н.П. Бідненко. – К., 2001. – 13 с.
2. Грицютенко В.І. Відтворення прагматичної функції фразеології в художньому перекладі (На матеріалі «Неприємних п'єс» Бернарда Шоу) / В.І. Грицютенко // Теорія і практика перекладу. – 1980. – № 4. – С. 53–63.
3. Лукинова М. Ю. Жанровая специфика перевода классической драматургии: (на материале рус. пер. драм В. Шекспира «Буря» и «Ричард III»): автореф. дис. ... канд. филол. наук / М.Ю. Лукинова. – Одесса, 1989. – 14 с.
4. Новікова М. Проблеми індивідуального стилю в теорії художнього перекладу (стилістика перекладача): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02. 04 «Германські мови» / М. Новікова. – К., 1980. – 184 с.
5. Шліхар Т.О. Множинність перекладу експресивів на матеріалі англомовних драматичних творів ХХ століття / Т.О. Шліхар // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (Мовознавство). – Кіровоград : КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. – Вип. 81(4). – С. 343 – 346.
6. Schultze B. Highways, byways, and blind alleys in translating drama: historical and systematic aspects of a cultural technique / B. Schultze // *Translating Literatures, translating cultures. New vistas and approaches in Literary Studies.* Edited by K. Mueller-Vollmer and Michael Irmischer. – Berlin, 1998.